

1. Ануфриева Л. П. Международное частное право: учебник для студ. вузов, обучающихся по спец. «Юриспруденция». – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2009. – 687 с.
2. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / [О.М. Бадигіна та ін.]; за ред. проф. В.П. Душмана та доц. І.А. Шуміло: Нац. юрид. академ. України ім. Ярослава Мудрого. – Х.: Право, 2001. – 319 с.
3. Міжнародне приватне право : підручник / [А.С. Довгерта та ін.]; за ред. проф. А.С. Довгерта, проф. В.І. Кисіль; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Ін-т міжнар. відносин. – 2-е вид. – К.: Правова єдність : Алеута, 2014. – 655 с

Ткаченко Павло Ігорович
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Косяченко Ксенія Едуардівна
к.ю.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ЯК СФЕРА ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Приватним правом у Давньому Римі регулювалися майнові відносини, що склалися між громадянами Риму за їх розсудом і могли захищатися останніми самостійно (самозахист) або за допомогою держави. Захист за допомогою норм приватного права здійснювався державою тільки на вимогу заінтересованої особи, права якої були порушені, в межах заявлених вимог. Норми приватного права, на відміну від норм публічного права, мали диспозитивний характер. Приватне (цивільне) право — це система юридичної децентралізації. Таким чином, приватне право — сукупність правових норм, що за допомогою диспозитивного методу забезпечують і регулюють захист відносин, заснованих на юридичній рівності, вільному волевиявленні та майновій незалежності їх учасників.

Хоча історично цивільне право утвердилося як приватне право, що регулює відносини громадян щодо окремо взятої країни, однак такого значення воно позбавилось у Римі вже на початку III ст. *Jus civile* перетворилося в діюче для них право, але регулювало лише ту сферу, яку римське право називало *jus privatum*, тобто «відносини приватних осіб між собою незалежно від їхнього громадянства» [1, 640 с.].

Сучасний стан українського приватного права зумовлений формуванням демократичного, соціально орієнтованого суспільства ринкової економіки, що визначає основні напрями розвитку приватного права в умовах проведеної в Україні на початку XXI ст. (2001–2003 роки) кодифікації цивільного, господарського, земельного законодавства.

Основа приватного права становить цивільне право як найцінніший елемент усієї системи приватноправових утворень, що найбільш повно і послідовно втілює в собі ознаки приватного права [2].

Систему приватного права України становлять такі її галузеві утворення, як цивільне і сімейне право, а також трудове, господарське, земельне, інші галузі права (зокрема природоресурсне право) в частині, що регулюють горизонтальні відносини, тобто відносини, засновані на юридичній рівності їх учасників.

Особливе місце в системі приватного права займає міжнародне приватне право, специфіка якого обумовлена наявністю іноземного елемента і пов'язаним із цим ефектом наднаціонального характеру цих відносин, що ускладнює можливість її повного включення до будь-якої національної правової системи.

Поділ права на публічне і приватне впливає із самої природи цивілізованого суспільства, оскільки за демократичного режиму громадянське суспільство і держава не зливаються в одне неподільне ціле, як за тоталітаризму. Публічне право регулює відносини, пов'язані з функціонуванням держави, її органів, забезпеченням у суспільстві загального порядку. В цьому розумінні його можна характеризувати як систему юридичної централізації. Публічне право перейняте духом субординації; тут діє принцип влади, підкорення і підпорядкування [3]. У свою чергу, приватне право регулює відносини між людьми як членами громадянського суспільства, а, отже, для цієї галузі характерна юридична децентралізація. Визначальними тут є приватна ініціатива, приватне самовизначення, правовий інститут приватної власності (який, до речі, являє собою єдиний демократичний інститут, без якого неможливе існування громадянського суспільства як самостійної, відмінної від держави, величини). Тому тут діють принципи свободи особистості, недоторканності власності, свободи договорів та підприємництва, ігнорувати які держава не може. Цивільне право становить основу приватного права, є провідною (базовою) галуззю у сфері приватноправового регулювання, що обумовлює можливість застосування загальних норм і принципів цивільного права, а також і його окремих інститутів у певних випадках не лише у сфері цивільно-правового регулювання, а й у сфері інших галузей приватного права [4, 16 с.].

Цивільне право і приватне право мають однакові предмет і методи правового регулювання. Будь-які складові приватного права (сімейне, земельне, спадкове підприємницьке тощо) охоплюються цивільним правом, оскільки мають своїм предметом відносини між юридично рівними учасниками, які регулюються на засадах диспозитивності.

Наведене вище дає підстави для висновку про те, що система цивільного (приватного) права повинна характеризуватися як чіткими критеріями меж дії і відмежування від суміжних сфер (галузей) публічного права, визначеними кодексами відповідної сфери (галузі) права, так і враховувати тенденції розвитку відповідних сфер суспільних відносин за допомогою норм, здатних створювати міжгалузеві зв'язки з публічно-правовими нормами у складі комплексних законодавчих актів. На сучасному етапі спостерігається тенденція до виокремлення загального та спеціального рівнів цивільного (приватного) права, що передбачає: 1) формування базових приватноправових норм, які відповідають вимогам суб'єктивного цивільного права і здатності кореляції, створення міжгалузевих зв'язків цивільного права; 2) розроблення цивільно-правових норм у складі комплексних нормативно-правових актів.

Бібліографічні посилання:

1. Сібільов М. М. Загальна характеристика сфери приватного права // Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. — Х., 2008. — Т. 3 : Цивільно-правові науки. Приватне право / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. — 640 с.

2. Цивільне право : підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. — Х., 2011. — Т. 1. — 656 с.
3. Рабінович П., Сивий Р. Цивілістичність і приватність прав людини: до характеристики співвідношення // Юридична Україна. — 2008. — № 2.
4. Сивий Р. Б. Приватне право в системі права України: поняття, критерії виокремлення, структура : автореф. дис. канд. юрид. наук. — Львів, 2006. — 16 с.

Тюменцева Марія Олександрівна
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Тимченко Лілія Михайлівна
старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ШЛЮБУ В СІМЕЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Поняття шлюбу має дуже широке та багатогранне значення, насамперед, це союз який укладається між чоловіком та жінкою, які об'єднані єдиною метою – співмешканця, створення родини, яке засноване на згоді двох сторін. Обов'язковою умовою шлюбу є його реєстрація в державному органі, який має назву РАГС, тобто це орган який реєструє акти цивільного громадського стану. [1]

Для того аби офіційно зареєструвати відносини суб'єктів шлюбу необхідно виконати певні умови для укладення шлюбу, які зазначені в Сімейному Кодексі України. Умовами укладення шлюбу є ті самі обов'язки або обставини, які необхідні для реєстрації укладення шлюбу і визнання його дійсним.

Перш за все головною умовою укладення шлюбу є: добровільність (стаття 24 Сімейного Кодексу України), тобто взаємна згода двох сторін. У ч. 1 ст 40 Сімейного Кодексу України зазначається, що у разі не згоди жінки або чоловіка, а саме коли шлюб не є добровільним, то за рішенням суду він може визнатись недійсним. [2]

У разі, якщо шлюб було зареєстровано з впливом насильства, то він буде визнаний недійсним.

Шлюб, який був укладений з дієздатною особою, проте яка на цей момент перебувала у стані хвилювання чи не усвідомлювала своїх дій та не могла керувати ними, адже з цими умовами, обставинами була не в змозі висловити свою згоду на вступ у шлюб, це може бути стрес, психічний розлад, травма або алкогольне сп'яніння. Суд за показанням свідків може призначити судово-психіатричну експертизу.

Добровільна умова виражається у поданні заяви у орган реєстрації актів цивільного стану, згідно з ч. 2 ст. 28 Сімейним Кодексом України, особисто. [3]

Є окремі випадки за яких заява може подаватися представниками, зазначено у ч. 3 ст. 28 Сімейного Кодексу України, проте підписи осіб повинні бути засвідчені нотаріально. [3]

Другою не менш важливою умовою є досягнення особами, які хочуть зареєструвати шлюб, шлюбного віку. Згідно з статтею 22 Сімейного Кодексу